

Subretinalis elektronikus chip

Készítette:
Esztergályos Ivett
Biológus MSc
II. évfolyam

A retinitis pigmentosa öröklődő ideghártya-elfajulással jár. A szem ideghártyájában a fotoreceptorok progresszív pusztulása következtében a fény nem tud ingerületet kiváltani. A betegség lefolyása miatt a betegek nagy többségénél fiatal serdülőkorban megkezdődik a látás fokozatos romlása. Már fiatal felnőttkorban is kialakulhat a fényérzés nélküli állapot. Ebben a szakaszban azonban az elpusztult fotoreceptorokon kívül az ideghártya többi alkotóeleme részben megtartja működőképességét. Ez indokolja, hogy az implantátum elsősorban azon betegségekben alkalmazható, amikor az ideghártya további sejtjei a látópályával együtt még alkalmasak a látás alapját képező elemi fényjelenségek észlelésére és a kiváltott ingerület továbbítására. A beültetett készülék ideghártyához kapcsolódó része az elpusztult fotoreceptorokat helyettesítve pótolja azok működését és az épen megmaradt sejteket ingerli elektromos úton. A működési elv ismeretében egyértelmű, hogy más szemészeti betegségek esetén, amikor a szem egyéb részei is károsodtak, illetve a látóideg elhal, akkor az implantátum nem képes ingerületet kiváltani. Ez esetekben, az agykéreg felszínére helyezett elektródák alkalmazása jelenthet megoldást a későbbiekben.

Subretinalis implantátum felépítése

A microphotodióda array (MPDA) egy fényérzékes 3,0x3,1 milliméteres CMOS-chip, amely 1500 pixelgeneráló elemből áll, amely 20 mM vastag poliamid fólián helyezkedik el. További 16 elektróda kapcsolódik a vizsgálati helyszínhez, amely a közvetlen elektromos ingerlést biztosítja. A subretinalis implantátum alapvető tulajdonsága, hogy az elpusztult fotoreceptorok rétege és az ideghártya külső pigmentepitheliuma között helyezkedik el. A legfejlettebb subretinalis implantátum intraocularis része 1500 mikroelektródát tartalmaz. A retina és a pigmenthám között futó, chipből induló vezeték az ínhártyán át az orbitába jut.

Microphotodióda tömb

Mind az 1500 MPDA elem független szomszédjától. Minden elem tartalmaz egy fényérzékes fotodiódát, amelyet differenciál erősítővel ellenőriznek, aminek a vége egy titán-nitrid elektród. A fotodiódákon másodpercenként történik a kép rögzítése.

Hogyan működik a chip?

Az implantátum 3 mm átmérőjű és 100 µm vastagságú microchipet tartalmaz, közel 1500 pixel mezővel a felületén. A pixel mérete 70x70 µm. Minden pixelhez egy darab fotocella, egy erősítő egység és stimuláló elektród illeszkedik. Fotocellák a beeső fény energiáját abszorbeálják, és azt elektromos jellé alakítják át. A jelek külső energia közvetítésével ideghártyából induló még működő idegrostokat készítenek. Az idegi impulzusok, melyeket a retinába fellelhető sejtek a látó idegen keresztül juttatnak az agy látásért felelős. Az implantátum megfelelő működésének nélkülözhetetlen feltétele a kifogástalanul működő látóideg. A jelen vizsgálat során a készülék működtetéséhez szükséges energiát kívülről, a beteg nyakába elhelyezett kis kiegészítő dobozból biztosítják.

Hogyan végeztek pszichofizikai tesztek?

A műtét után 7-9 nappal, elektromos inger tesztekkel végeztek a DS vizsgálat helyszínén. A fény által kiváltott vizuális funkciókat MPDA- tömb segítségével négy pszichofizikai vizsgálattal értékelték: könnyű felismerés, időbeli felbontás, objektum lokalizáció és mozgás érzékelő segítségével "fény és mozgás" teszt.

Ha sikeres volt, akkor további három lépés követte: csíkos minták megismerése, a mindennapi élet tárgyainak felismerése és a látásélesség vizsgálat. Ha ezeket a feladatokat sikeresen elvégezték, nagyobb kihívást jelentő feladatokat állítottak a betegek elé ez az alternatív módszer az erőltetett-választás volt. Annak érdekében, alkalmazták, hogy teszteljék a statisztikai jelentőségét a beteg teljesítményének. Minden tesztnek külön két feltétele van: a "Power ON" és a "Power OFF".

Milyen eredményeket mutatott a vizsgálat?

Különböző időtartamú impulzusokat alkalmazták DS vizsgálati helyszínen. Minden beteg észlelte az egyetlen elektródának az egyetlen impulzus stimulációját (0,5-6 ms impulzus, jellemzően 20-60 nC egy elektróda). Az 1 és 2 beteg az inger hatására fehér pontokat a harmadik beteg hosszúkás, és rövid fehér / sárgás vonalakat észlelt. Amikor aktiválták mind a négy elektródát mind a három beteg pontosan, meg tudta különböztetni a függőleges vonalakat a vízszintes vonalaktól néhány másodpercen belül, és ez spontán módon jelentette nekik az egyenest. Egyszerű mintákat is bemutattak a DS-tömbön pulzáló elektródákkal egymás után, minden egyes elektróda be volt kapcsolva 3-6 ms időközönként 208 ms. Az 1 és 2 beteg pontosan meg tudta különböztetni ezeket, a mintákat egymás után, de a 3 beteg nem. Továbbá, az 1 beteg helyesen meg tudta különböztetni "U"-tól "I" betűt, és a négyzeteket a háromszögtől, ha csak egy aktív elektróda volt. 2 beteg megkülönböztetett véletlenszerűen egyenként bemutatott négy betűt 4AFC-módban (pl. C, I, L, O, I, L, V, T).

Milyen látás érhető el a chip segítségével?

A chip technikai jellemzői lehetővé teszik, hogy a látássérült beteg visszanyerje az önálló közlekedéshez, a tárgyak és személyek felismeréséhez elegendő látását a látóterének körülbelül 11°-os területében.

Következtetés

Ez a tanulmány bebizonyította, hogy a subretinalis mikro-elektroda tömbökkel helyre tudják állítani a vizuális érzékelést. Örökletes retina degenerációban szenvedő betegek észleletek olyan mértékben, hogy felismerték a tárgyakat, akár leveleket is tudtak olvasni. Annak ellenére, hogy sok a fennmaradó biológiai és technikai kihívás, eredményeik reményt, adtak, hogy helyre tudják állítani a vakok látását. Az elektronikus retina protézisek segítenek azoknak, akiknél nem válik be a génterápia és / vagy neuroprotektív szerek alkalmazása. Előnye, az hogy minden része a beültetett készüléknek láthatatlan a szervezetben, nem támadja meg az immunrendszer. A belső retina feldolgozás alkalmazható, folyamatos, stabil térbeli kép elkészítésére. A hosszú távú stabilitás további fejlesztése szükséges. Több chip beültetésével megnövelt méretű területen keresztül jobb kontraszt, jobb térbeli felbontás érhető el. A jelen tanulmány alapján, az elektronikus subretinalis eszközök javítanak a vizuális funkciót a teljesen vakoknál és gyengén látóknál, amely lehetővé teszi a lokalizálást, a tárgyak felismerését és akár az olvasási képesség visszanyerését.

Felhasznált irodalom:

EBERHART ZRENNER, KARL ULRICH BARTZ-SCHMIDT, HEVAL BENAÏ, DOROTHEA BESCH, ANNA BRUCKMANN: Subretinal electronic chips allow blind patients to read letters and combine them to words, 2010 The Royal Society